

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Грищенко В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Сучасні тенденції розвитку економіки свідчать про те, що діджиталізація стає одним із ключових чинників підвищення ефективності управління всіма сферами діяльності підприємства, зокрема й соціальною відповідальністю [1]. Використання цифрових технологій у процесі формування та реалізації організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності відкриває нові можливості для підвищення прозорості, керованості та результативності соціальних програм, забезпечуючи їх інтеграцію у загальну систему корпоративного управління.

Узагальнюючи представлені у відкритих наукових джерелах точки зору різних авторів на визначення сутності організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності можна даний термін трактувати як систему взаємопов'язаних організаційних структур, економічних методів, інструментів і стимулів, спрямованих на забезпечення інтеграції принципів соціальної відповідальності у діяльність підприємства.

Організаційно-економічний механізм соціальної відповідальності виступає стратегічним інструментом сталого розвитку торговельного підприємства, який забезпечує узгодження економічних інтересів бізнесу з потребами суспільства та сприяє зміцненню конкурентних позицій на ринку.

Формування організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності підприємства є проявом нового етапу розвитку корпоративного управління, коли соціальні ініціативи перестають бути епізодичними акціями і стають вбудованими елементами системи менеджменту.

Застосування діджитал-технологій в процесі формування організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності підприємства сприяє створенню сучасних інформаційно-аналітичних систем, які дозволяють збирати, обробляти й аналізувати дані про соціальні ініціативи, ефективність їх реалізації, ступінь залученості персоналу та відгуки стейкхолдерів. Цифрові інструменти забезпечують безперервний моніторинг соціальних проєктів, що дає можливість

оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, коригувати стратегії й оптимізувати використання ресурсів. Застосування спеціалізованих програмних продуктів і платформ сприяє автоматизації процесів звітності, формуванню нефінансових звітів у форматі GRI або ESG, що підвищує рівень відкритості та довіри до діяльності підприємства з боку суспільства, партнерів і держави.

Особливого значення діджиталізація набуває у сфері комунікацій із зацікавленими сторонами. Соціальні мережі, корпоративні сайти, онлайн-платформи й мобільні застосунки дають змогу підприємствам не лише інформувати громадськість про реалізовані соціальні програми, але й залучати споживачів, працівників та громади до їх розробки та виконання. Таким чином, діджиталізація сприяє формуванню культури відкритого діалогу, партнерства і взаємної довіри, що є важливою складовою соціальної відповідальності сучасного бізнесу.

Важливою сферою застосування діджитал-технологій є внутрішнє управління соціальною відповідальністю. Використання CRM- і HRM-систем дозволяє інтегрувати показники соціальної активності в систему оцінювання персоналу, відстежувати участь працівників у волонтерських та благодійних проєктах, створювати бази даних корпоративних ініціатив. У поєднанні з аналітичними інструментами, такими як Power BI чи Tableau, це дає змогу керівництву приймати рішення на основі даних, формувати більш точні прогнози й визначати пріоритети фінансування соціальних програм.

Цифрові технології забезпечують нові форми взаємодії між підприємствами й громадами, зокрема через онлайн-платформи для краудфандингу, електронні благодійні сервіси, віртуальні освітні та соціальні ініціативи [2]. Для торговельних підприємств, які мають широку клієнтську базу, використання цифрових каналів комунікації дозволяє поєднати маркетингові інструменти з соціальною відповідальністю, наприклад, через програми «відсоток з покупки на благодійність» або акції з підтримки соціальних проєктів. Це не лише підвищує залученість споживачів, а й формує позитивний імідж бренду як соціально активного учасника економіки. Застосування цифрових технологій в процесі формування організаційно-економічного механізму реалізації соціальної відповідальності сприяє також підвищенню ефективності контролю та аудиту соціальних програм. Завдяки використанню електронних баз даних, хмарних сховищ і блокчейн-технологій забезпечується прозорість фінансових потоків, підтвердження

цільового використання коштів, запобігання зловживанням. Це особливо актуально в умовах зростання суспільних вимог до чесності та підзвітності бізнесу.

Таким чином, діджиталізація є не лише технологічним, а й стратегічним чинником удосконалення організаційно-економічного механізму реалізації соціальної відповідальності. Вона дозволяє перейти від традиційного, переважно ручного управління соціальними ініціативами до інтелектуальної, гнучкої та аналітично обґрунтованої системи управління. Для українських підприємств, зокрема торговельних, цифрові інструменти стають потужним засобом підвищення ефективності соціальної діяльності, посилення конкурентних переваг та зміцнення довіри суспільства в умовах трансформаційної економіки та глобальної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Тімар В. С. Особливості впровадження інновацій в малому бізнесі в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3742/3663>.
2. Гринько Т., Гвініашвілі Т., Каліберда, М. Стратегічне управління підприємством в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*, 2023. № 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-71>.

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Дулепов С. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

КІБЕРНЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-СИСТЕМАМИ

Сучасний етап розвитку економічних систем характеризується високим рівнем невизначеності, динамічними технологічними змінами та зростанням складності взаємодії між економічними агентами. Глобалізація, цифровізація, розвиток штучного інтелекту та трансформація виробничих систем формують нове середовище функціонування підприємств, яке потребує принципово нових підходів до управління, використання міждисциплінарних методологій. Фундаментальні основи кібернетичного підходу до управління складними системами [1] дозволили сформулювати універсальні принципи управління, що застосовуються як у технічних, так і в соціально-економічних системах. Одним із ключових